

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

Disputatio VI. De Characterē, qui est effectus Sacramentalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

modo consideretur, placet secunda sententia dicens, illam non fuisse validum sacramentum ante diem octauum; quia cum ex propria institutione esset signum fœderis, & pacti inter Deum, & Abrahamum, signum autem non possit significare, nisi iuxta intentionem eorum, qui illud instituerunt; non poterat circumcisio ante octauum diem habere suam significationem. Deus enim solum instituerat Circumcisionem factam die octauo, vel postea: ergo non habebat id, quod requiritur ad rationem talis sacramenti, nempe vim significandi ex Diuina institutione.

Si verò consideretur Circumcisio secundo modo, quatenus per ipsam exhiberi poterat sacramentum legis naturæ ad iustificationem paruuli, probabilius videtur, habituram fuisse suam effectum, & futurum fuisse validum sacramentum in ordine ad iustificationem paruuli, etiam ante diem octauum; nam ad illud sacramentum legis naturæ solum requirebatur aliqua actio externa, qua significaretur fides in Christum, & applicaretur paruulo: posset autem homo per Circumcisionem quocumque die factam velle significare suam fidem in Christum, & illam paruulo applicare, quamuis Circumcisio cum illa temporis circumstantia non esset à Deo instituta, sicut Baptismus datus sub hac forma: *Ego te baptizo in nomine Christi*, vel cum aqua rosacea, non est institutus à Deo; per illum tamē homo posset significare suam fidem in Christum: sic per Circumcisionem, in qua non seruaretur plene ritus à Deo institutus, posset adhuc homo significare suam fidem in Christum; cum autem ad valorem illius sacramenti legis naturæ solum requiretetur fides interna in Christum significata exterius per aliquam actionem exercitam circa paruulum; consequens est, quod per illam circumcisionem, quantumvis illicitam, & sacrilegam, posset constare illud sacramentum, licet non fieret sacramentum Circumcisionis institutum postea, & renouatum in lege Moysis.

Dices, omne sacramentum debet significare ex institutione Diuina; sed illa Circumcisio non significaret ex Diuina institutione; esset enim contra institutum Dei; ergo non esset sacramentum. Respondedo distinguendo minorem: non significaret ex institutione Dei instituentis Circumcisionem, concedo, atque adeo non fieret sacramentum Circumcisionis: non significaret ex institutione Diuina, qua institutum fuerat prius sacramentum legis naturæ, nego; tunc enim Deus instituit illud sacramentum in quacumque actione humana exercita circa puerum, qua significaretur sufficienter fides interna in Christum.

86. Dubitari denique solet de aliis circumstantiis, scilicet de ministro, à quo fieri debebat, & an posset aliquis circumcidere se ipsum? de instrumento, an deberet esse lapideum, vel ferreum? de loco, in quo debebat fieri? De quibus videri possunt Suarez dicta 9. 70. art. 3. & Valquez ibi disp. 163. qui disp. 162. agit etiam de personis, quæ poterant, vel debebant recipere illud sacramentum Circumcisionis.

87. Possumus autem ex his omnibus, quæ dicta sunt vltimo loco, colligere breuiter excellentiam nostri Baptismi supra Circumcisionem; hæc enim erat in primis medium durissimum, & acerbissimum; deinde, licet aliqua ratione conferret, sed imperfectissimè, tum quia multo minorem gratiam dabat quam Baptismus, vt dicit S. Thomas dicta quest. 70. art. 4. & alij communiter; tum etiam, quia non aperiebat regnum cœlorum, nisi fortè post passionem Christi eo tempore, quo nondum erat mortifera, & tunc quidem vt continens votum Baptismi. Baptismus autem, ex quo cœpit obligare post Christi passionem,

aperit per se regnum cœlorum; item Circumcisio, etiam retenta sententiâ eorum, qui volunt, quod adultis conferret gratiam ex opere operato, non tamen remittebat totam pœnam Purgatorii, vt faceret Soto disp. 2. q. 1. art. 4. ad 5. & Palud. d. 1. q. 5. art. 4. nec dabat gratiam independentem à fide ministri, vt diximus, sicut dat Baptismus; nec poterat licite adhiberi ante octauum diem; nec validè vt sacramentum saltem legis scriptæ: quæ omnes imperfectiōnes non reperiuntur in sacramento Baptismi, vt constat. Et hæc sint satis de Sacramentis antiquis. Nunc iam agendum est de alio effectu nostrorum Sacramentorum, qui dicitur Character.

DISPUTATIO VI.

De charactere, qui est effectus Sacramentalis.

SECTIO I. An, & ex quibus Sacramentis maneat Character.

SECTIO II. Quid sit Character Sacramentalis.

SECTIO III. Ad quam speciem qualitatis pertineat Character, & quam supernaturalitatem habeat.

SECTIO IV. In quo subiecto sit Character, & de alijs eius proprietatibus.

CHARACTER est alius Sacramentorum effectus, licet non omnium; de quo videndum est, an sit, deinde, quid, & qualis sit.

SECTIO I.

An, & ex quibus Sacramentis maneat Character.

Negant Characterem Hæretici omnes nostri temporis, quos latè refert, & impugnat Card. Bellarm. lib. 2. de Sacramentis c. 18. & sequentibus. Bellarm. Negauit etiam Vviclefus, teste Vvaldensi tom. 2. de Sacrament. cap. 109. quia Character nullum habet fundamentum in Scriptura, & Patribus. Addit Kemnitius, Innocentium III. fuisse primum ex-cogitatore, & inuentore huiusmodi Characteris.

Veritas Catholica est, tria sacramenta imprimere Characterem, scilicet Baptismum, Confirmationem, & Ordinem. Sic definitum est ab Eugenio in Concilio Florentino, in Decreto Vnionis & à Tridentino sess. 7. can. 9. & ab Innocentio III. in cap. Maiores, §. vltimo, de Baptismo. Non tamen fuitiple Innocentius inuentor primus Characteris, vt Kemnitius mentitur; nam ibi refertur sententia dicentium eos, qui inuiti baptizantur, recipere tantum characterem; iam ergo supponebant pro certo Doctores, in Baptismo imprimi Characterem; nec de hoc erat quæstio, sed solum an imprimeretur Character in Baptismo per violentiam suscepto.

Hanc veritatem per traditionem ab initio Ecclesiæ acceptam insinuant aliqua Scripturæ loca. 2. Cor. 1. Qui vnxit nos Deus, & signauit nos, & dedit pignus spiritus in cordibus nostris. ad Ephel. 1. In quo & Ephel. 1. credentes signati estis spiritu promissionis, qui est pignus hereditatis. ad Ephel. 4. Nolite contristare Spiritum sanctum Dei, in quo signati estis in diem redemptionis. Quæ loca licet habeant alias explicationes, adiuncta tamen Ecclesiæ traditione, melius intelliguntur de sigillatione, quæ fit per Characterem.

Clarius

4.
Character
probat ex
Patribus.
Cyrillus.
Nazianz.
Chrysost.
Ambros.
August.

Clarius hoc ipsum tradiderunt Patres, qui aliquando illud appellant sigillum, vel signum, aliquando Characterem. Cyrillus Hierosolymit. in Praefat. Catecheseon, & Catechesi 4. 16. & 17. Basilii Orat. 13. Nazianzen. Orat. in sanctum laudum. Chrysostom. homil. 2. in Epist. ad Ephes. & hom. 14. Ambrosius lib. 1. de Spiritu sancto cap. 6. & de iis, qui initiantur mysteriis cap. 7. August. lib. 6. de Baptismo cap. 1. & Epist. 23. 50. & 204. tract. 5. & 6. in Ioann. lib. 2. cont. Epist. Armeniani cap. 13. lib. 2. cont. litteras Petil. c. 10. lib. 1. contra Cresconium cap. 30. & tract. 5. in Epist. Ioannis; quorum verba vide apud Bellarminum, ubi supra, cap. 2. 1.

5.
Probat ratione.

Conc. Trid.
Qua ratio
non videtur
efficax.

Ratione probatur hoc ipsum communiter; quia illa tria sacramenta, Baptismus, Confirmatio, & Ordo, non possunt reiterari: hoc autem non provenit aliunde, nisi quia imprimunt characterem in anima. Hanc enim rationem Concilium Tridentinum significavit sess. 7. can. 9. ubi ex characterem, quem imprimunt, infert, ea iterari non posse. Hae tamen ratio non videtur satis efficax; quia licet ex impressione Characteris arguatur bene, non posse iterari illa sacramenta, propterea tamen Tridentinum, non tamen videtur contra argui bene ex eo, quod iterari non possint, quod imprimant characterem: nam consecratio calicis, vel Ecclesiae, ac etiam prima tonsura iterari non possunt; & tamen non imprimunt Characterem, ut constat.

6.
Instantia.

Dices, haec posse iterari, si Ecclesia vellet; quia cum sint de iure humano, posset Pontifex Clericum aliquem primae Tonsurae ita deponere, ut rediret ad primum statum, & fieret laicus, atque adeo indigeret noua Ordinatione, ut iterum fieret Clericus; sicut etiam de Sacerdotibus antiquae legis dicit P. Valquez in praesenti num. 18. non habuisse sacerdotium omnino indelebile, poterat enim deponi Sacerdos, ita ut nec licite, nec valide posset ulterius exercere officium Sacerdotale absque noua Ordinatione, & ideo non recipiebant Characterem; quod idem de consecratione calicis vel Ecclesiae dici potest; nam posset similiter Pontifex calicem consecratum ita reducere ad priorem statum rei profanae, ut indigeret noua consecratione.

7.
Diluitur.

Sed contra hoc est; quia in primis non repugnat, quod sicut Ecclesia de facto statuit, hominem semel accipientem primam Tonsuram, semper manere Clericum, licet non habeat Characterem: unde fit, quod de facto prima Tonsura nunquam possit reiterari; sic Deus statuisset decreto immutabili, quod ille, qui semel accepisset potestatem sacerdotalem, nunquam eam perderet; unde fieret, quod illa potestas reiterari non posset, etiam si non imprimeret characterem. Deinde Ecclesia non potest de facto facere, quod oleum semel benedictum ab Episcopo ad sacramentum Extremae Unctionis; aut chrismum ab eodem benedictum ad Confirmationem, non maneat ulterius benedictum; aut non sit materia sufficiens, & valida sacramenti Unctionis, vel Confirmationis, in quibus requiritur oleum, vel chrismum benedictum; & tamen per benedictionem non imprimatur character, vel quidquam in oleo, aut chrismate, licet in neutro possit reiterari benedictio; ergo ex eo, quod Ecclesia non possit nunquam iterare ordinationem Sacerdotis, aut illum, qui semel est Sacerdos, reddere laicum, non arguitur bene impressio characteris in anima Sacerdotis.

8.
Alij rationem
aliam
addunt.

Alij addunt aliam rationem ex eo, quod per haec tria sacramenta datur potestas ad aliquid spirituale; nempe per Baptismum potestas passiva ad recipiendam alia sacramenta; per Confirmationem potentia ad actum confessionis fidei; per Ordinem potestas

ad actus Ordinis; per alia autem Sacramenta talis potestas non datur. Haec etiam ratio non videtur sufficiens; quia per sacramentum Confirmationis non datur potestas confirmatio ad aliquid, ad quod non esset etiam potestas in non confirmato; vterque enim potest credere, & profiteri suam fidem coram tyranno: solum ergo accipit homo per Confirmationem gratiam, & ius ad auxilia pecuniaria, ut melius possit exercere illos actus: hoc autem ius etiam accipit homo per sacramentum Matrimonij, scilicet ius ad auxilia, quibus melius possit exercere actus bonos pertinentes ad illum statum, sicut etiam per sacramentum Eucharistiae accipit ius ad auxilia, quibus facilius possit vitare peccata, &c. Deinde in ordinatione Diaconi, vel Subdiaconi, non datur potestas ad aliquem actum, quem non posset in rigore, & valide exercere non Ordinatus; licet id non posset facere licite propter Ecclesiae prohibitionem; datur ergo ius ad auxilia, quibus illos actus melius, & sanctius possit exercere. Denique etiam si daretur pecuniaria potestas in iis sacramentis, hoc non probaret characterem; nam posset Deus dare talem potestatem absque characterem, sicut omnes homines habent de facto potestatem in lege gratiae ex institutione Christi ad conferendum valide sacramentum Baptismi, quam potestatem prius non habebant, & tamen haec potestas habetur absque vilo characterem; ergo similiter posset dari potestas ad consecrandam Eucharistiam, vel absolvendum a peccatis absque vilo characterem.

Tota ergo ratio, supposita institutione Christi, (quae auctoritate magis quam ratione probanda est) reduci debet ad congruentiam desumptam ex iis, quae sunt in exercitu, vel familia Principis, ubi ij, qui designantur ad pecuniaria officia, vel obsequia, designari etiam solent peculiaribus signis, & notis, quibus à ceteris discernantur. Sic olim milites notabantur characterem impresso, ut discernerentur ab alijs, sic Magistratus, sic famuli peculiaribus signis discernuntur. Congruum ergo fuit, ut in familia etiam Summi Principis Christi, eius famuli, milites, & ministri, peculiaribus signis notarentur. Notat autem V Valdensis cum alijs tom. 2. de Sacram. cap. 1. 10. versus finem, in exercitu bene ordinato dari distinctionem totius exercitus ab alijs, & distinctionem equitum à peditibus, & denique ducum à ceteris: sic, inquit, per characterem Baptismalem distinguitur totus exercitus totius Ecclesiae ab exercitu Diaboli; per characterem Confirmationis distinguuntur destinati ad certamen spirituale contra fidei persequutores, à communi populo: per characterem Ordinis distinguuntur duces à reliquis, quia ordinati ad ministrandum sacramenta, deputantur, ut sint duces in populo. Haec ille; qui bene praemisit, sola illa sacramenta debere characterem imprimere, quae notanter distinguunt familiam in comparatione ad Dominum: id est, quae peculiariter constituunt aliquem in officio, vel ministerio familiae Christi. In Baptismo, v. g. datur character, quo baptizatus designatur tanquam servus, & domesticus Christi, pertinet ad eius familiam; in Confirmatione datur character militaris, quo designatur homo tanquam miles Christi; in Ordine denique datur character, quo designatur homo tanquam minister Christi ad diversa ministeria iuxta diversitatem Ordinis, quem recipit.

Hinc infero primum, quid dicendum sit de sacramentis antiquae legis, an imprimerent characterem. Dubium autem potissimum est de Circumcisione. S. Thomas in praesenti art. 1. ad 3. negat in vniuersum; quia sacramenta illa non habebant in se spiritualem

Sed illa ratio
non sufficit.

9.
Tota ratio
unde petatur.

Character
Baptismi
quid designat.
Quid Confirmationis.
Quid Ordinis.

10.
Quid dicendum
sit de sacramentis
antiquae legis.
S. Thom.

tualem virtutem ad aliquem spiritualement effectum; & ideo sufficiebat ibi corporalis Circumcisio absque illo spirituali characterem. Scotus tamen dicit, concedi posse de Circumcisione in 4. d. 6. quest. 6. quod idem posset dici de sacramento legis naturæ, quo tolleretur peccatum originale. Sed ex iis, quæ diximus, verior videtur pars negatiua; quia per illa sacramenta aliquis non fiebat ex familia Christi; nec eius minister, aut miles; non ergo oportebat eum designari characterem Christi: cui rationi addi potest ratio S. Thomæ, quod scilicet per illa sacramenta non designabatur homo ad aliquod spirituale operandum; nam licet per aliqua eorum daretur gratia, non tamen constituebant hominem in officio, cui annexa esset operatio spiritualis; nec aliter se habebat gratia, quam si data fuisset propter opera meritoria, vel alio modo.

I. Infero secundò, cur alia sacramenta præter hæc tria non imprimant characterem. Ratio communis est, quia reiterari possunt; quam rationem videtur indicare Tridentinum, ubi supra, dum infert, hæc tria reiterari non posse, quia imprimunt characterem; ergo si alia eum imprimerent, non possent etiam reiterari. Sed hæc ratio non caret difficultate; quia matrimonium, licet possit reiterari cum alio coniuge, non tamen cum eodem; ergo posset imprimere characterem limitatum, scilicet respectu illius coniugis. Sicut Ordo Subdiaconatus imprimit characterem Ordinis; & tamen adhuc Subdiaconus potest iterum recipere sacramentum Ordinis in Diaconatu & Presbyteratu, & alium novum characterem; quia illi characteres non sunt homogenei, sed heterogenei, scilicet in ordine ad diuersas functiones. Similiter ergo posset in primo matrimonio dari character in ordine ad vitam coniugalem cum hoc coniuge, & in secundo matrimonio alius character non omnino homogeneus, sed heterogeneus in ordine ad vitam coniugalem cum tali coniuge; sicut Logici dicunt, in parte dari relationem paternitatis ad primum filium, & postea nato secundo filio advenire secundam relationem paternitatis ad ipsum, quia illæ paternitates sunt heterogeneæ propter diuersos terminos, quos respiciunt.

II. Ratio ergo magis vniuersalis, & à priori, cur non imprimant characterem, est, quia per illa sacramenta homo non designatur, & deputatur tamquam minister, vel famulus Christi, sed solum accipit gratiam sacramentalem ad aliquas necessitates peculiares; scilicet, in sacramento Penitentiae accipit gratiam reconciliationis, ut mundetur à peccatis; in Eucharistia, ut nutriatur, & crescat spiritualiter; in Extrema-unctione, ut purgetur à reliquiis peccatorum, & resistat Diabolo in ultimo agone tentanti; denique in Matrimonio, ad bene portanda onera coniugij: quæ omnia non sunt officia, aut muneria, quibus homo fungatur in ordine ad Christi familiam, seu ut Christi familiaris aut officialis; ideo non accipit in iis sacramentis Christi characterem, sed ius ad auxilia, quibus provideatur ipsius necessitatibus. At verò in aliis tribus sacramentis deputatur homo, & constituitur miles, minister, seruus Christi peculiariter, & ut talis signatur, ut discernatur ab aliis, qui hæc officia non habent. Quamvis ergo Matrimonium non possit reiterari cum eodem coniuge, adhuc non imprimit characterem; imò quamvis non posset vllò modo reiterari, adhuc cum non imprimeret, ex defectu alterius conditionis; quia scilicet non constituit hominem in aliquo officio vel ministerio pertinente ad Christum, ratione cuius oporteat hominem peculiari nota Christi insignire. Addo tamen, Matrimonium

de facto non solum posse iterari cum alio coniuge, mortuo primo, sed etiam cum eodem: si v.g. moreretur vir, & postea miraculose resurgeret, quo casu uterque coniux manet solutus, & liber à primo matrimonio, cuius vinculum durabat solum vsque ad mortem, iuxta illud Pauli 1. ad Cor. 7. *Mulier alligata est legi, quanto tempore vir eius vivit; quod si dormierit vir eius, libera est: cui vult, nubat*; ut observat cum aliis Henriquez lib. 1. de sacram. in genere, cap. 13. Henriquez num. 4. in margine littera F. Vnde resurgens vir non posset iam priori vxori licite copulari absque nouo contractu matrimonij; posset ergo reiterari inter eosdem coniuges sacramentum Matrimonij. Quod idem absque miraculo accidere posset, si post Matrimonium ratum, & non consummatum alter coniux fieret Religiosus, in quo casu per professionem dissolueretur prius Matrimonium: postea verò si per dispensationem Pontificis ille professus rediret ad sæculum, & contraheret Matrimonium, posset iterum cum priori coniuge contrahere secundum Matrimonium: est igitur Matrimonium iterabile etiam inter eosdem coniuges; unde non bene arguitur, quod posset ex hoc capite imprimere characterem, quod iterabile non sit, respectu eiusdem.

Potes tamen, an, si matrimonium imprimeret characterem indelebilem, posset reiterari? Respondetur, non posset imprimi inter eosdem coniuges, quia sicut nunc Sacerdos mortuus, & resurgens iterum, non indiget noua Ordinatione, eo quod retineat characterem Sacerdotalem: sic tunc coniux retinens characterem Matrimonij contracti, non indigeret nouo contractu matrimonij; nam suppono, characterem illum non fuisse deletum, sed fore talem, qualem conferunt tria sacramenta de facto, scilicet *signum spirituale, & indelebile*. Magis dubium est, an posset reiterari inter diuersos coniuges, scilicet, mortuo primo, cum coniuge altero: Hoc enim non videtur esse contra rationem characteris; nam sicut qui habet characterem vnius Ordinis, potest accipere characterem alterius Ordinis, sic qui haberet characterem matrimonij ad vnum coniugem, posset accipere characterem ad alium, ut supra arguebamus. Quando verò Tridentinum ex characterem colligit sacramentum non posse iterari, explicari posset, ita ut argumentum valeat iuxta subiectam materiam, scilicet quod in illis tribus sacramentis probetur bene ex impressione characteris, illa non posse reiterari; quia dum manet character Sacerdotij, ille homo est verè Sacerdos: ad quid ergo deseruiret secunda Ordinatio, cum non posset accipere potestatem Sacerdotij ad aliquos alios effectus, ad quos eam iam non habebat? Quod idem apparet in Baptismo, & Confirmatione; quare in illis arguitur bene, non posse reiterari, ex eo quod homo retineat characterem. At verò in matrimonio, cum prius sacramentum solum dederit suos effectus in ordine ad talem coniugem, non esset otiosus secundus character, quo conferretur potestas, & ius in ordine ad alium coniugem.

Cæterum adhuc verius videtur, quod si matrimonium imprimeret characterem, non esset reiterabile etiam cum alio coniuge. Imprimis enim, si post matrimonium ratum coniux emitteret professionem in Religione, adhuc retineret characterem, & per consequens maneret verè coniux alterius: unde si postea ex dispensatione rediret ad sæculum, & contraheret cum alio, iam esset simul coniux duorum: ergo ex impressione characteris sequeretur, non posse validè contrahi tunc secundum matrimonium. Deinde hinc sequitur, quod nec etiam mortuo priori coniuge, posset; nam si vxor, v.g. retineret adhuc priorem

1. Cor. 7.

Henriq.

Alius casus similis.

13. Quæstio soluta.

Dubium.

14. Respondetur.

priorem characterem ex vi illius esset vxor prioris viri; ita vt, resurgente illo, deberet illi copulari: si autem iam nupisset alteri, sequeretur, quod esset simul vxor duorum, quod repugnat valido matrimonio: ergo ex retentione characterum sequeretur, quod non posset matrimonium reiterari etiam cum alio.

Petes iterum, vtrum character in sua entitate sit signum Christi, & dicens ordinem ad Christum: De hoc dicemus postea agentes de essentia characteris.

SECTIO II.

Quid sit character sacramentalis.

15. **M**ulta sub hoc titulo comprehenduntur singillatim examinanda. Primò dubitatur de characterem, an sit aliquid reale, & physicum intrinsecum: an verò aliquid rationis, & morale. Durandus in 4. d. 4. quest. 1. dicit, esse aliquid morale seu rationis; sicut in Doctoratu, vel in collatione primæ Tonsuræ; hoc enim sufficit ad explicanda omnia, quæ Patres dicunt de characterem, & aliunde oportet mysteria nostræ fidei reddere clariora, & minus difficilia, quoad fieri possit.

Durand.
Sententia
Durandi.

16. Hanc Durandi sententiam P. Suarez in præfenti disp. 1. 1. sect. 2. dicit, non posse iam ab errore in fide vindicari, propter definitionem Concilij Florentini, & Tridentini. Bellarm. lib. 2. de effectu Sacramentorum. c. 19. §. Secunda propositio, dicit, vix distingui ab hæresi huius temporis, & videri expressè damnatam in Conciliis, quæ si Durandus videre potuisset, sine dubio aliter docuisset. P. Coninch in præfenti art. 2. dicit, eam iam asseri non posse, neque in illa posse defendi Conciliorum doctrinam.

Coninch.

17. P. Vasquez in præfenti disp. 1. 3. cap. 2. licet teneat characterem esse aliquid physicum, conatur tamen liberare Durandi sententiam ab omni censura; cui ex parte fauet Sorus in 4. d. 1. quest. 4. art. 2. §. Hæc. Nam Ecclesia damnat Hæreticos negantes characterem indelebile trium sacramentorum, Durandus autem id non negat; & licet sit aliquid morale, potest dici imprimi in anima; sicut etiam peccatum dicitur imprimere animæ maculam, quæ est aliquid morale.

Vasquez.
Vasquez il-
lum à censu-
ra vindicat.
Sorus.

18. Ego sententiam Durandi non solum minùs veram iudico, sed contra mentem Conciliorum; quod quidem ad hominem contra P. Vasquez probo; quia si non esset contra mentem Concilij, nec Concilium intendisset adstruere characterem physicum, non esset minùs probabilis illa sententia, propterea eam Vasquez appellat: seculus enim Ecclesiæ auctoritate, nihil cogit ad multiplicanda entia, & ponendam illam qualitatem physicam, quam non ponimus in Doctore, Prætor, & aliis, sed entitatem moralem, sicut etiam in Clerico primæ Tonsuræ. Si ergo propter modum loquendi Conciliorum, & Patrum, quos Concilia sequuntur, ponimus characterem esse entitatem physicam, fateri debemus, mentem Conciliorum fuisse adstruere characterem non vticumque, sed qui esset aliquid physicum in anima receptum; quod quidem verba ipsa satis videntur significare, dum dicunt characterem imprimi in anima per sacramentalem operationem, esse signum spirituale & indelebile; quæ omnia sonant aliquid physicum: nam si denominatio extrinseca vel ens morale relictum ex sacramento præterito diceretur character impressus animæ, sequeretur, quod de aliis etiam sacramentis dici posset simpliciter, quod conferant characterem; nam ex illis manet aliquid morale ex denominatione extrinseca, scilicet ex Matrimonio manet in anima ius ad habenda Diui-

Censura Du-
randi proba-
tur.

na auxilia in ordine ad statum coniugalem: sicut etiam ex sacramento Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Extrêmæ vñctionis manet ius ad talem vel talem gratiam, & auxilia; quod est aliquid morale fundatum in receptione sacramenti. Nec obstat, quod illud ius non sit indelebile, sicut est character Baptismi, Confirmationis, & Ordinis; ad rationem enim characteris in communi non pertinet, quod sit omnino indelebilis: sic enim serui in statu seruitutis habere solent characterem domini, qui tamen adueniente statu libertatis, deleri potest; sic etiam Apocalypsis 13. & 19. dicuntur peccatores accipere characterem bestiarum, quem tamen per Dei gratiam in multis deleri constat. Quamuis ergo illa quatuor sacramenta non dicerentur imprimere talem characterem indelebilem, qualem alia tria, dici tamen possent verè, & simpliciter imprimere characterem verum, & proprium; quod tamen nemo concedet, ergo per characterem simpliciter, & propriè non intelligunt Concilia aliquid solum morale, & physicum, & physicè in anima impressum. Quia tamen de facto nullus character imprimitur in anima, qui non sit indelebilis, ideo de facto per characterem intelligunt signum indelebile; licet de possibili, vt dixi, posset dari character absque omnimoda indelebitate.

Hoc ipsum videtur colligi ex definitione characteris à Concilio tradita, scilicet *signum spirituale, & indelebile in anima impressum*; quæ definitio difficile potest conuenire enti morali, seu denominationi extrinsecæ; nam extrinseca denominatio non est propriè signum, per quod discernantur hi ab aliis, & cognoscatur esse baptizati, vel ordinati; nam denominatio extrinseca, cum non habeat aliam entitatem præter formam præteritam, à qua provenit, non posset videri in se, nisi quatenus videtur ipsa forma præterita, atque adeò non posset ipsa denominatio in se ducere nos ad cognitionem sacramenti suscepti, sed potius è contra sacramentum susceptum cognitum daret occasionem concipiendi aliquid morale permanens in hoc homine. Non ergo diceretur bene character relictus ex Baptismo ostendens, & discernens hunc hominem baptizatum à non baptizatis. Denique hoc ipsum sonat verbum illud *imprimendi*, quo vtiuntur Concilia; quod in hac materia videtur omnino significare actionem physicam, & realem.

Dicunt, peccatum etiam apud Concilia dici *insepe* paruulis, vnicuique proprium; quod tamen non debet intelligi de inhærentia physica; ergo nec impressio characteris debet intelligi de impressione physica. Similiter Prætor dicitur accipere, seu recipere potestatem; & Sacerdos etiam dicitur recipere potestatem consecrandi, & tamen multi negant, characterem ipsum esse potestatem, aut potentiam, & per consequens debet intelligi de potestate solum morali; ergo similiter posset intelligi recipi, & imprimi character non physicus, sed moralis.

Respondetur negando consequentiam; quia significatio propria vocum, & verborum debet colligi ex subiecta materia; quæ si fuerit talis, vt non sit capax nisi significationis translaticæ, vel analogicæ, in ea debent intelligi verba simpliciter prolata; vt cum dicitur: *tenebræ erant super faciem abyssi*; illud verbum, *erant*, accipi debet in sensu analogico de existentia impropria, quia tenebræ non sunt capaces existentie propriæ. Quando verò materia est capax significationis propriæ, verba simpliciter prolata debent accipi, quoad fieri possit, in sensu proprio, vt cum dicitur vxor Loth conuersa in statum salis, debet intelligi de vera & physica conuersione, & de vero & physico sale: quando ergo

19.
Hoc colligi-
tur ex defini-
tione chara-
cteris.

20.
Instantia.

21.
Dilectus.

Sermo est de peccato habituali, quod est ens morale, vt suppono, & dicitur inesse vnicuique proprium, debet id intelligi de inhaesione morali, quia ens morale non est capax inhaesione physica, & non potest dari peccatum habituale, quod non sit ens morale. Quando vero agitur de caractere, & dicitur, quod per tria sacramenta imprimatur caractere in anima, debet intelligi de vero & physico caractere, qui physice imprimatur; nam verus, & proprius caractere est physicus, & aliunde ex eo quod spiritualis sit, non minus esse potest physicus; non ergo debemus transferre illa verba ad significationem impropiam de caractere aliquo analogico, & morali. Sicut quando dicitur anima in Purgatorio, vel in Inferno pati dolorem, non intelligimus id de dolore morali, sed de physico spirituali; imò quando dicitur torqueri igne Inferni, non intelligitur de igne morali, aut metaphorico, sed vero, & physico; quia saltem de potentia absoluta non repugnat, animam spirituales torqueri igne physico, & corpore, licet alibi non intelligatur de igne physico, vt cum dicitur: *ignem veni mittere in terram*, &c. quia ille non poterat esse physicus, sed moralis. Constat ergo, non valere consequentiam ex inhaesione morali, qua peccatum habituale intelligitur inhaerere, ad impressionem caracteris: hæc enim debet esse physica, cum sermo sit de caractere, qui in rigore significat aliquid signum physicum.

22. Hinc etiam constat, cur Doctoratus, vel Prætura non imprimant propriè caractere; nam licet relinquant aliquid morale permanens, illud tamen non est propriè caractere: sicut nec Sacerdotium antiquum, vel circumcisio, aut etiam prima Tonsura nunc, vel consecratio Ecclesiarum, vel calicis, imprimunt propriè caractere, sed impropiè; quod idem dicendum est de Ordinibus minoribus, si non sint sacramenta, propter eandem rationem.

23. Dubitatur secundò, vtrum caractere sit relatio, vel aliquid absolutum? Scotus in 4. d. 6. q. 10. indicat, esse relationem. Hanc sententiam latè impugnatur Suarez *sect. 2.* qui tamen videtur supponere, quod caractere non sit signum naturale, sed ad placitum ex mera institutione Diuina; quod mihi non probatur, vt postea dicam. In hoc puncto, si Scotus loquatur de relatione reali, & non conuenit cum Durando docente, caractere non esse aliquid physicum permanens, sed morale, vel rationis (provt P. Valquez existimat, Scotum re ipsa sentire) nulla est difficultas; nam vel loquimur de relatione transcendentali, vel de prædicamentali. Si de hac secunda sermo sit, nullum est fundamentum ad id asserendum de caractere, præsertim in mea sententia.

Suppono enim ex iis, quæ dixi in Metaphysica, & in tractatu de Trinitate, relationem prædicamentalem non esse modum intrinsecum superadditum, sed entitatem fundamenti cum termino, qui in obliquo intrat ad componendam denominationem relatiuam; quare caractere sacramentalis, cum sit aliquid intrinsecum superadditum, non est relatio prædicamentalis. Omnes enim cum Aristotele supponunt, ad relationem prædicamentalem non dari per se morum, sed resultare ex positione alterius; caractere autem non resultat ex positione alterius, producit enim primariò, & per se, etiam quando non producit gratia, nec alius effectus sacramentalis. Deinde relatio prædicamentalis est, cuius totum esse est ad aliud, hoc est, quæ nihil aliud confert subiecto, quod refertur, nisi connectere illud cum alio, seu cum termino ad quem refertur; quia scilicet denominatio relatiua prædicamentalis supra id, quod subiectum habebat, nihil addit intrinsecum, sed denominationem

P. Iohn. de Lugo de Sacramentis.

nem extrinsecum, qua subiectum denominatur ad aliud; sic hoc album absque noua perfectione denominatur simile alteri albo de nouo producto, per solam positionem termini, per quem habet solum denominari ad aliud, & nihil recipit perfectionis in se. Caractere autem perficit, & decorat subiectum, in quo ponitur; quare non dat illi solum dici ad aliud, sed etiam dici in se perfectum, & in signum illa forma splendidissima.

Si verò sermo sit de relatione transcendentali, concedendum videtur caractere esse ordinem transcendentalium, tum ad operationes, ad quas vel recipiendas, vel exercendas destinatur subiectum; tum ad auxilia, quæ debentur ratione sacramenti; tum ad Christum, cuius caractere accipit homo, tanquam seruus, miles, vel minister: ad hæc enim omnia dicit ordinem intrinsecum, & quidditatum per suam entitatem, vt postea dicemus; qui ordo cum sit imbibitus in ipsa essentia caracteris, est omnino transcendentalis.

Obiici solet pro Scoto, quia caractere est in genere signi; signum autem constituitur formaliter per relationem ad rem significatam. Respondetur facile, non constitui omne signum per relationem prædicamentalem; tum quia hæc debet esse ad terminum actu existentem; signum autem aliquando significat res non existentes, sed futuras, vel præteritas, tum etiam, quia illa relatio in signo sæpe est transcendentalis, & identificata cum ipso signo, sicut visio obiecti est signum formale ipsius, non per relationem prædicamentalem, sed transcendentali; & fumus est signum naturale ignis per ordinem etiam transcendentali.

Dices, relatio serui ad dominum est prædicamentalis; sed per caractere Baptismi, v. g. refertur baptizatus tanquam seruus ad Christum; ergo illa erit relatio prædicamentalis. Respondeo, illam non esse relationem prædicamentalem; primò, quia non est ad terminum actu existentem; nam in triduo mortis Christi, non erat Christus; & tamen in Apostolis erat caractere Baptismi, & Ordinis, quo designati erant tanquam ministri Christi; ergo non referuntur prædicamentali per caractere. Secundò, quia in rigore loquendo, caractere non constituit seruum Christi, sed signat: sicut etiam seruus in humanis designatur caractere aliquo in facie impresso, qui caractere non facit seruum, sed ostendit illum esse seruum; sic caractere baptismalis non facit formaliter, sed designat eum, qui est seruus, vel domesticus Christi, atque adeò, licet relatio serui sit prædicamentalis, non oportet, quod ex hoc capite caractere sit respectus prædicamentalis ad Christum.

Dubitatur tertio, vtrum caractere sit entitas realis, vel solum modalis distincta ex natura rei à subiecto. Soto in 4. d. 1. *quæst. 4. art. 2.* probabile existimat, quod sit entitas modalis. Contraria tamen sententia communis est, quam probat Suarez *sect. 2. in fine*, multis argumentis parum efficacibus, quæ impugnare non vacat. Vnicum fundamentum debet esse, quod non debemus ponere accidentia modalia, nisi vbi aliqua peculiaris ratio probat inseparabilitatem mutuum, seu non posse formam illam esse etiam diuinitus, absque tali subiecto; nam inseparabilitas essentialis est, quod Deus non possit illa duo inuicem separare; potentia autem Diuina non debemus aliquid negare nisi ad sit ratio aliqua probans contradictionem propter absurdum aliquod, quod sequeretur, quia ad Dei dominium perfectissimum spectat, quod possit de creaturis omnibus, & singulis disporre simul, vel seorsim, provt voluerit.

24. Potest tamen esse relatio transcendentalis.

25. Obicitur pro Scoto. Respondetur.

26. Instantia.

Responsio.

Confirmatur.

27. Dubium tertium.

Soto. Sententia qua vult esse modum.

Contraria sententia verior est.

Suarez. Fundamentum sententia.

Ideo gratiam, habitus supernaturales, & alia similia dicimus, non esse modos, sed entitates reales, quia non est specialis ratio ad id magis, negandum de iis, quàm de aliis accidentibus, quæ tamen scimus separari posse à subiecto, sicut separantur de facto accidentia panis, & vini in Eucharistia: actionem verò, vnionem, & similia dicimus esse modos; quia si vnio, v.g. non esset modus, indigeret alia vnione, qua vniretur, & hæc indigeret alia, & sic in infinitum: & actio, si non esset modus, seu ipsum fieri, indigeret alia actione, per quam fieret, & hæc per aliam, & sic in infinitum; quod inconueniens vt videtur, oportet, esse aliquas entitates modales, quæ se ipsis fiant, vel vniantur, & in quibus sistamus: vbi autem non vrget hæc ratio, debemus omnia alia entia ponere realia, & cum separabilitate reputare: ergo cum in charactere non sit specialis ratio magis, quàm in gratia, & aliis habitibus supernaturalibus, non est cur dicamus, illam esse entitatem modalem. Cum ergo sit accidens absolutum, & reale, & non sit vbicatio, duratio, situs, habitus, seu vestitus, nec actio, aut passio, & denique multò minùs sit quantitas, reliquum est, vt pertineat ad prædicamentum qualitatis. Restat igitur examinandum, in qua specie qualitatis sit, & an sit supernaturalis.

Concluditur
characterem
esse qualita-
tem.

SECTIO III.

Ad quam speciem qualitatis pertineat Character, & qualem supernaturalitatem habeat.

28.
Quarta species
qualitatis.
Controuersia
est ad quam
character per-
tinet.

29.
Prima sen-
tentia ponit
characterem
in secunda
specie.

Salas.
Henric.
S. Thom.
Valent.

30.
Secunda in
prima.
Suarez.
Vasquez.
Bellarm.
Tertia adin-
dicat tertia.

Quarta
quarta.

31.
Quinta in
nulla ex his
quatuor.

Hæc questio
partim de no-
mine, partim
de re.

Quatuor species qualitatis numerantur à Logicis cum Aristotele in illo Prædicamento: Habitus, & dispositio; Potentia, & impotentia; Passio, & passibilis qualitas; Forma, & figura. Est ergo controuersia, ad quam harum specierum pertineat character, unde etiam pendet perfecta eius definitio, quæ tradi non potest, nisi sciamus, quem effectum formalem confert subiecto, in quo recipitur.

Prima sententia docet, pertinere ad secundam speciem, quia est potentia, vel perfecta, vel saltem imperfecta ad agendum vel recipiendum. Hanc tenent Thomistæ communiter, Caietanus, Soto, Martinus, & Bartholomæus de Ledesma, Viguierius, Capreolus, Antoninus, Palud. Heruæus, & alij plures, quos refert Salas 1. tom. in 1. tract. 2. disp. 8. sect. 3. n. 57. quos sequuntur Henriquez in præfati lib. 1. cap. 13. §. 3. & 4. Valentia, & alij; & videtur esse S. Thomæ in præfati art. 2.

Secunda sententia docet, pertinere ad primam speciem, in qua sunt Habitus, & dispositio. Hanc tenent Suarez, & Vasquez in præfati Bellarm. cap. 19. Alensis & alij, quos affert Salas vbi supra num. 57.

Tertia sententia dicit, pertinere ad tertiam speciem, in qua sunt Passio, & passibilis qualitas. Pro hac afferuntur Antisiodorensis, Okam, Alensis, & Bonauentura, ab eodem Salas, num. 59.

Quarta sententia ponit characterem in quarta specie, quia est figura quædam spiritalis. Pro hac afferuntur Marsilius, Richardus, & Annibal, quos refert Salas ibi; & ipse eam sententiam tandem amplectitur, & latè probat, ac explicat.

Quintò alij dicunt, ad nullam speciem ex illis quatuor pertinere, alij denique dicunt, pertinere ad omnes sub diuersis rationibus, & considerationibus. Ad eò sunt diuersa hominum ingenia, vt omnes dicendi modos possibiles in hoc puncto excogitauerint & asseruerint. In quo aliqua dubia sunt de nomine, alia verò de re. De nomine est, quid significetur per nomina singularum specierum qualita-

tis, quas Aristoteles numerauit; in eorum enim significatione non conueniunt Dialectici, & Philosophi. De re verò erit, an in charactere reperiantur re ipsa aliqua prædicata realia, scilicet esse potentiam principalem, vel instrumentalem; physicam, vel moralem in ordine ad aliquas operationes, vel in ordine ad recipiendum: item esse figuram, vel sigillum spirituale ex natura sua aliquid representans. Oportebit ergo de his prius decernere, vt postea eligamus modum loquendi.

Dico ergo primò, characterem debere esse propriè, & in rigore in aliqua qualitatis specie, cum ipse sit vera, & propria qualitas, repugnat enim, ali-quod indiuiduum completum pertinere ad aliquod prædicamentum, & non esse sub aliquo genere, & specie propria illius prædicamenti, cum semper deducatur in serie prædicamentali aliqua linea recta à supremo genere vsque ad indiuidua per genera, & species intermedias, & nihil possit esse in rerum natura, quod non habeat veram differentiam specificam, per quam differat ab aliis rebus. Fateor, aliquas esse entitates, quæ propter suum incompletum non dicuntur constitui per se, sed cum aliis in prædicamento, sicut inhærentia qualitas, & vnio formæ substantialis. In quo sensu S. Thomas art. 2. dixit, characterem propter suum incompletum spectare reduci ad secundam speciem qualitatis.

Dico secundò, Character non videtur esse potentia physica receptiua, vel actiua. Hanc probant latè Suarez, & Vasquez; & quidem quoad receptionem videtur clara; nam gratia habitualis, vel gratia Sacramentalis auxiliorum, aut characteres aliorum Sacramentorum non recipiuntur in charactere, sed vel in essentia animæ, vel in eius potentiis. Neque etiam potest dici potentia actiua physica, quia vel hoc esset in ordine ad auxilia, & gratiam sacramentalem, vel in ordine ad sacramenta conficienda, vel in ordine ad eorum effectum communicandum, scilicet gratiam habitualement, & characterem. Ad nihil autem horum character est potentia actiua physica: non quidem ad auxilia, & gratias sacramentales; nam auxilia, quæ dantur ratione Baptismi, vel Confirmationis, v.g. sunt actus intellectus, & voluntatis ad seruanda præcepta, vel profitendam fidem; qui actus producuntur ab habitibus infusis simul cum potentiis, & omne aliud principium impertinens est. Neque etiam character concurrat efficienter ad producenda sacramenta in aliis: nam Sacerdos absolvens, v.g. poenitentem, profert quidem verba absolutionis, quæ quoad totam suam entitatem possent produci à laico: in ratione verò sacramenti solum addunt denominationem extrinsecam ab institutione Diuina quæ denominatio non potest physice produci, vt patet; quod idem est in Episcopo Ordinante, vel Confirmante, &c. Solum posset esse dubium de sacramento Eucharistiæ, quod conficitur à Sacerdote. Sed neque ad illud potest concurrere actiue character Sacerdotalis; nam vel concurreret per virtutem obediencialem, vt instrumentum eleuatum; & quidem hoc modo posset similiter concurrere albedo; neque hic modus operandi facit, quòd character in sua entitate sit potentia physica magis, quàm aliæ entitates: vel concurreret per virtutem connaturalem suam; & hoc dici non potest, quia conuersio Eucharistica, vt infra videbimus, includit actionem creaturam, qua accidentia conseruantur sine subiecto; repugnat autem, quòd aliqua creatura habeat virtutem connaturalem ad creandum, vt faterentur omnes Theologi; repugnat ergo, quòd character habeat connaturalem virtutem ad illam conuersionem faciendam.

Denique,

32.
Prima con-
clusio.

33.
Secunda con-
clusio.

Probat.

34.
Confirmatur.vltimo con-
cluditur.35.
Circulatio-
ria.
Explicatur.
Primo.Citat pri-
mo.
Citat se-
cundo.36.
Basilii.

Nazianz.

Chrysost.

Denique, de gratia habituali eodem argumento probatur, non posse fieri à virtute connaturali characteri; quia gratia ex natura sua exigit fieri à solo Deo absque alia causa secunda, cum sit prima radix in ordine supernaturali; non potest ergo esse in eodem ordine aliqua qualitas ex se ordinata connaturaliter ad producendam gratiam; nam si ea qualitas daretur, esset supra exigentiam ipsius ordinis supernaturalis, atque adeo, quidquid sit de eius possibilitate in ordine ad potentiam absolutam, esset tamen valde miraculosa, & per consequens non est ponenda absque necessitate contra exigentiam ipsius gratiæ; sed potius dicendum est, characterem esse qualitatem connaturalem ordini gratiæ, & ipsi gratiæ habituali. Vnde rursus arguitur, nec vnum characterem esse potentiam absolutam ad producendum alium characterem; neque enim magis character dat virtutem ad conferendum sacramentum Ordinis, quam ad conferendum sacramentum Penitentiae, vel Extremæ unctionis, quæ neque etiam valida sunt absque characterē Sacerdotali; cum ergo hæc non fiant physicè à characterē ministris, non est cur ponamus efficientiam physicam in characterē Episcopii, respectu characteris Sacerdotis, vel Diaconi: si enim semel intelliguntur, quæ à Patribus, & Conciliis de Characterē dicuntur, absque illa potentia actiua physica ipsius, non est, cur illam absque necessitate fingamus. Adde, aliquos esse characteres, quibus nullus actus possit assignari indigens characteris influxu; nam omnis characteribus Baptismi, & Confirmationis, qui, ut diximus, nihil efficienter producant, character etiam Diaconi, & Subdiaconi nihil tale producit; omnes enim actiues, quas hi ministri operantur, possent eadem, licet non licite, valide tamen à quolibet laico exerceri.

Dico tertio, vnum ex potissimis prædicatis characteris videtur esse, quod sit sigillum, & signum spirituale designans subiectum, & segregans ab aliis, qui illud signum non habent. Quod constat primo ex nomine ipso characteris, quo hæc qualitas à Conciliis, & Patribus appellatur; nam character apud Græcos idem est, quod apud Latinos signum, insigne, forma, figura, seu sigillum, quo aliqua designantur, sicut quadrupedia designari dicuntur, ut cognoscantur, & milites olim characterē Principis ipsis impresso notabantur, teste Vegetio lib. 1. de re militari cap. 8. Constat etiam ex definitione tradita in Tridentino dicente, esse signum quoddam spirituale, & indelebile. Constat tertio ex Patribus ita de Characterē loquentibus, & per hoc eius naturam, & munus explicantibus. Sic loquitur Basilii Orat. 13, quæ est exhortatio ad Baptismum: *Tesseram*, inquit, *Duces sub se militantibus dant, ut amici facilius se inuicem noscentes exhortentur, & si cum hostibus commiscantur, eo facilius discerni, ac separari possint. Quod si forte commilitonum separatio fiat, nemo te quarum, nostrarum, an aduersary partium sis, nouerit, nisi mysticia signis familiaritatem præ te feras, nisi signatum sit super te lumen vultus Domini, nisi characterem in te agnoscat Angelus, quomodo pro te pugnabit, aut ab inimicis vindicabit? Quomodo, inquam, dices, Dei sum, signa non ostendens? An ignoras, quemadmodum signatas domos in Ægypto exterminator præterijt; in non signatio verò primogenita peremit? Theaurus non obsignatus, furibus facile patebit. Ovis item absque nota insidys protinus est obnoxia.* Hæc Basilii; in quibus verbis naturam, & munus characteris Baptismi optime explicat. Nazianzenus item in Oratione in sanctum laucrum dicit, Baptismum esse sigillum, quo conseruantur fideles, & dignoscuntur tamquam signo ut Dei possessio. Chrysostomus homil. 2. in epist. ad P. Ioan. de Longo de Sacramentis.

Ephesi. Porro idem, inquit, *characterē Spiritus sancti nos insigniuit.* Eodem modo loquuntur Cyrillus Hierosolym. Epiphanius, Ambrosius, Augustinus, & alij, quos affert Bellarminus lib. 2. de effectū Sacramentorum, cap. 21. qui omnes de characterē dicunt, esse signum, sigillum, imaginem & in eodem sensu Paulus ad Galat. 3. dixit de omnibus baptizatis in vniuersum: *Omnes, qui in Christo baptizati estis, Christum induistis*; scilicet, receperitis similitudinem, & signum illius; quod de omnibus verificatur, licet peccatores remanserint; & ideo vocatur character Christi, quia est quoddam spirituale signum designans domesticos Christi per Baptismum, milites Christi per Confirmationem, & ministros Christi per Ordinem. Constat denique quarto, quia propter hanc etiam rationem character solet appellari lumen apud Dionysium, Ambrosium, & Damascenum, quos affert Salas vbi supra num. 62. Salas. Non est autem lumen, quasi formale illuminans illum, in quo est, quatenus eius intellectiones producat: erit ergo lumen obiectiuium, quatenus repræsentat, & manifestat per modum signi, facitque illum hominem cognosci ut seruum, vel militem Christi, &c.

Circa hoc tamen characteris prædicatum dubitari potest vtrum character sit signum, aut sigillum significans naturaliter, vel solum ad placitum, & ex institutione Diuina? P. Suarez in præfati sect. 2. post med. & sect. 3. §. Quarto, ex his constat, supponit, non significare naturaliter, sed ex institutione, & ordinatione Diuina; quod etiam dixerat Gabr. in 4. d. 6. quæst. 1. not. 2. & Okam in 4. quæst. 2. quibus videtur accedere etiam Vasquez in præfati num. 61. vbi ait, characterem esse dispositionem ex ordinatione Dei statuentis, ut sine tali characterē nullum sacramentum verè recipiatur.

Contrarium tamen verius puto cum Salas vbi supra n. 61. quod videtur esse iuxta mentem Patrum, & Theologorum, qui per illam rationem signi, & sigilli explicant naturam characteris. Nam si ex sola Dei institutione habet significare, oportet illam qualitatem ex se aliam habere naturam, & munus; quare non bene explicaretur eius natura per significationem, quam accidentaliter, & extrinsecè habet: imò ad id munus significandi potuisset eodem modo assumi quolibet alia qualitas, vel habitus: nam ex institutione quolibet res posset esse signum potestatis, vel sacramenti accepti. Præterea absque vlllo fundamento assereretur character esse qualitas supernaturalis. Si enim non significat gratiam, vel potestatem illam ex natura sua, sed ex institutione, non minus posset id habere qualitas naturalis; sicut Tonfura naturalis in sua entitate significat ex institutione potestatem Sacerdotalem; vel Episcopalem; non enim significat ex natura sua, sed ad placitum. Denique non repugnat, dari talem qualitatem, quæ ex natura sua significet, & designet domesticos, vel milites, vel ministros Christi; si autem talis ponatur de facto, explicatur optime effectus formalis characteris, qui est forma de se formaliter signans, & sigillans tale subiectum, cum tali respectu ad Christum, & ad Sacramenta, &c.

Dices, non posse intelligi figuram, & sigillum merè spirituale naturaliter repræsentans; quia figuræ corporalis in tantum repræsentat naturaliter, in quantum in sua entitate est similis rei repræsentatæ, quia habet similem proportionem partium saltem externam; character autem sacramentalis non habet in sua entitate similitudinem cum Christo, nisi in ratione entis, cum sit accidens diuersum secundum omnia alia prædicata; non potest ergo

Bellarm.

Galat. 3.

Salas.

37.
Dubium cir-
ca conclusio-
nem.
P. Suarez.Gabr.
Okam.
Vasquez.38.
Salas.
Solutur.
Prima ratio.Secunda ra-
tio.

Tertia ratio.

39.
Instantia.

ergo esse eius imago, & similitudo, nisi intentionalis, & tunc vel erit imago intentionalis formalis, & erit cognitio; vel virtualis, & erit species impressa, quæ concutit per modum principij ad cognitionem formalem; character autem nec est cognitio Christi, nec eius species, ut constat, ergo non est eius imago, nec potest eum representare.

40.
Diluitur.

Aligua sunt
signa natu-
ralia obiecti-
ua.

Explicatur
simili.

Respondetur, characterem non esse representationem formalem, qualis est cognitio; nec virtualem, qualis est species; sed obiectiuam, quatenus ipsa cognita ducit in cognitionem rei representate, non propter similitudinem, aut conuenientiam entitativam, quam habeat cum re representata, sed propter ordinem intrinsecum, quem habet ad ipsam significandam. Sic enim videmus, aliqua esse signa naturalia obiectiua, quæ absque similitudine representant naturaliter: tales sunt gemitus, & lachrymæ, quæ absque vlla similitudine entitativa cum dolore interno, eum naturaliter significant; quia ex natura sua instituta sunt ad illud significandum: sic etiam risus absque vlla similitudine cum gaudio interno, illum naturaliter, & obiectivè significat; quia sicut voces propter institutionem liberam hominum dicunt ad cognitionem rerum, eò quod sciamus, talem vocem liberè poni, ad hoc, ut audientes veniant in cognitionem talis rei; sic gemitus, v. g. ex natura sua ducit ad cognitionem doloris, quia naturaliter omnes sciunt absque vlla prorsus disciplina, vel experientia, quod gemitus sunt à natura instituti ad promendum, & representandum dolorem internum. Quare sicut bruta habent signa obiectiua naturaliter instituta ad significandos suos affectus internos absque vlla prorsus similitudine entitativa, vel intentionali inter signum, & rem significatam: sic homines habent aliqua eiusmodi signa naturalia obiectiua, ut gemitum, risum, vultum placidum, ferocem, & similia. Non ergo repugnabit, quod dentur aliqua etiam signa obiectiua spiritalia, quæ hoc modo representent, ut sicut gemitus ducit nos statim ad cognitionem doloris interni, quem gemens vult exprimere: sic character visus ducat in cognitionem militiæ Christi, v. g. quam auditor characteris voluit per eius impressionem significari in illo homine. Quod si hæc qualitas possibilis est, propterea vera videtur possibilis, non potest negari, quod sit magis iuxta doctrinam Patrum, & Theologorum, si dicatur character de facto talis esse, atque ideo eius effectus formalis esse signare, propterea Patres dicunt, & sigillare animam, ad hoc ut separaretur, & dignoscatur, ac discernatur ab aliis, qui characterem non habent.

41.
Quid repræ-
sentet chara-
cter.

Quid autem repræsentet ex natura sua character, consequenter dicendum videtur, repræsentare Christum tanquam eum, cuius homo designatur domesticus, miles, vel minister; deinde repræsentat ipsum munus, scilicet militiam, ministerium, vel servitutem; item repræsentat aliquo modo auxilia diuina, quæ debentur homini ratione sacramenti recepti ad tales, vel tales actiones bene exercendas. Denique videtur etiam, quod repræsentet alia sacramenta, ad quæ recipienda, vel conferenda dat ius, v. g. character Baptismi cetera sacramenta, quorum homo baptizatus sit capax per Baptismum; character Diaconi ordinem Sacerdotij, ad quem disponit; character etiam Sacerdotis sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ, Extremæ Vnctionis, quæ Sacerdos potest conficere, &c. Itaque vno verbo character Baptismi, v. g. repræsentat, hunc hominem esse domesticum Christi, & habentem ius ad auxilia, & vires spirituales, quibus faciliè possit eius legem servare, capacemque esse aliorum sacramentorum à Chri-

sto institutorum. Similiter character Ordinis repræsentat, hunc hominem ministrum esse Christi ad talia munera exercenda, ad talia sacramenta conficienda, &c. Cum enim sit possibilis qualitas characteris, quæ hunc ordinem intrinsecum habeat, non est cur negemus hanc esse naturam huius characteris, qui de facto datur. Vnde consequenter dicendum videtur, non potuisse dari hunc characterem Ordinis, v. g. nisi instituto etiam sacramento Pœnitentiæ, Vnctionis, Eucharistiæ, &c. ad quæ dicit ordinem intrinsecum.

Dico quartò, character ita est in sua entitate signum, & sigillum, ut habeat etiam aliquod prædicatum potentiæ intrinsecum, & physicum. Non dico, characterem esse potentiam physicam actiuam, vel receptiuam, sed esse in sua entitate physica, & ex natura sua intrinseca potentiam aliquo modo ordinatam ad aliquos effectus aliquo modo causandos. Hæc videtur esse contra P. Vasquez, qui n. 94. & Vasquez, 95. vult, characterem esse merum signum absque vlla prorsus actiuitate, aut potentia causandi. Probari autem potest conclusio, primò ex modo loquendi Patrum, qui in characterem aliquam virtutem indicant esse ad operandos effectus. Nazianzenus oratione in sanctum lauacrum, dicit, Baptismum esse sigillum, quo conseruantur fideles: *conseruatio* autem causalitatem, & operationem significat ipsius sigilli. Ambrosius lib. 1. de Spiritu sancto, cap. 6. Spiritum, inquit, Ambrosius, *signatur, ut splendorem, atque imaginem eius, & gratiam tenere possimus, quod est vique spiritale signaculum*; ubi aliquam potestatem indicat oriri ad operandum ex signaculo, seu characterem. Catechismus etiam Romanus de Sacramentis in genere, §. pen. sic ait: *Character Confirmationis veluti Christi militis ad eius nominis publicam confessionem, & propugnationem, ac contra insitum nobis hostem, & spiritualia nequitia in cœlestibus armaturæ, argue instruitur*. Armari autem characterem, efficacitatem significat characteris ad agendum, vel resistendum.

Ratione probant, & explicant aliqui; quia sicut character sensibilis, & materialis feruis, vel militibus impressus deseruit, ut ipsi characterem aspicientes recorderentur sui status, & officij, ac excitentur ad debitum suum exsequendum; sic character sacramentalis Baptismi, v. g. censetur excitare habitus infusos, & species, ad memoriam obligationis contractæ, & ad satisfaciendum debito Christianæ servitutis. Hoc tamen munus non videtur arguere actiuitatem characteris, cum ipse in hoc vitæ statu insensibilis, & inuisibilis sit, atque adeò fructu à daretur ad eum effectum excitandi hominem ad memoriam muneris, & officij sui, ut constat.

Meliùs explicatur hæc actiuitas in ordine ad illos, quibus character peruius, & manifestus est, videlicet Deum, & Angelos: deseruit enim character in ordine ad Angelos, ut, viso characterem, specialem curam habeant illuminandi, protegendij, & gubernandi, quos vident habere signum Dei in frontibus suis. Sic enim dixit Basilius suprà adductus de characterem Baptismi: *Nisi characterem in te agnoscat Angelus, quomodo pro te pugnabit, aut ab inimicis vindicabit?* &c. Mouetur etiam Deus ab eo characterem viso ad conferenda auxilia, & gratias in ordine ad actiones illas, ad quas per tale sacramentum destinatur specialiter homo; & in hoc sensu dicitur homo armari, & instrui characterem, scilicet mediatè, quatenus character exigit à Deo, & mouet ipsum ad dandam illuminationem, & arma spiritualia, in quo etià sensu appellatur passim à Patribus nomine *luminis*, ut suprà vidimus; quia nimirum exigit illustrationem, & lumen internum. Denique potest etiam dici potentia

42.
Prima con-
clusio.
Explicatur.

Probat
conclusio.
Nazianz.

Ambros.

43.
Aliquorum
ratio.

Requiritur.

44.
Explicatur
melius hæc
actiuitas.

Basilius.

Salas.
Operatur
character per
existentiā
physicā.

45.
Obijciunt.

potentia in ordine ad resistendum, quia exigit, quod tentationes internæ, & externæ vel impediuntur, vel certe debiliores sunt, & minus molestæ, ut docet ex aliis Salas ubi supra num. 65. Quos effectus, licet non operetur physicè, tamquam causa efficiens physica, operatur tamen per existentiam physicam, quia illos exigit; atque ideo potest appellari potentia aliquo modo in ordine ad illos.

Contra hanc conclusionem obijci potest, quia si character est signum potestatis, ut in conclusione præcedenti posuimus, non potest ipse character esse potestas, sed habebit se sicut sceptrum, vel corona in Rege, quæ solum significant, non tamen dant ullam potestatem. Et in casu nostro videtur id omnino dicendum; nam si aliquis ritè baptizaretur, & Deus impediret productionem characteris in illo; adhuc ille esset Christianus, & Christo incorporatus per sacramentum Baptismi; & cum verum sacramentum receperisset, haberet ius ad auxilia, & gratias, quæ baptizatis debentur, ac esset capax aliorum sacramentorum. Item si ritè esset ordinatus Sacerdos, licet characterem Deus impediret; adhuc esset verus Christi Sacerdos, & per consequens posset validè consecrare; ergo haberet etiam ius ad auxilia Sacerdotibus debita, & per consequens character non affert ullam potestatem, sed merum signum potestatis: sicut insignia doctoratus non dant Doctoribus potestatem, sed sunt mera insignia dignitatis.

46.
Respondit.

Respondetur, characterem ita esse insignie potestatis, ut simul sit quasi scriptura, & instrumentum potestatis traditæ; quare sicut de illo, qui obtinuit à Pontifice aliquam gratiam, dicunt multi, habere iam facultatem, quia possit uti etiam ante Bullæ expeditionem in foro conscientie; ipsa tamen expeditio Bullæ dat nouum titulum & nouum ius; sicut etiam scriptura venditionis confirmat ius, quod emptor ex ipso contractu acquisierat; sic character est quasi Bulla aurea, seu sigillum Diuinum, quo Deus testificatur, & proficitur potestatem, & ius, quod homo per sacramentum acquisiuit. Quare licet antecederet ad impressionem huius sigilli iam homo ritè ordinatus sit Sacerdos quasi extrinsecè, non tamen est intrinsecè sigillatus, nec habet Bullam expeditam suæ potestatis; ipsa autem impressio sigilli dat nouum ius ad exigenda ea omnia, quæ ex sacramento suscepto debebantur; & hoc sufficit, ut character aliquo modo dicatur esse potentia, & habere actiuitatem per modum exigentiæ, quæ exigit ea, quæ debentur ratione sacramenti suscepti, & concursum Dei ad operandos effectus spirituales, ad quos accepit potestatem Sacerdos, v.g. in sua ordinatione, & Episcopus in sua consecratione.

47.
Quæritur ad
quomodo
tunc
potestatem
procurat.
Respondit.
Quomodo
in prima
specie
potestatis.

His ergo suppositis circa rem ipsam, restat con-
trouersia, quam dicimus esse de vocibus, ad quam
speciem qualitatis dicendus sit pertinere character?
Pro cuius resolutione suppono breuiter id, quod
dixi in Metaphysica, dum explicare species illas
in Prædicamento qualitatis, ubi dixi, in prima specie
posse intelligi sub nomine *habitus* eas omnes
qualitates, quæ cum solum ordinantur ad operandum,
supponunt potentiam in ratione potentie, quales
sunt habitus intellectus, & voluntatis: per
dispositionem verò posse intelligi eosdem habitus,
quando sunt remissi; tunc enim sunt facile mobiles
à subiecto, & nondum appellantur simpliciter
habitus, quia hoc nomen tribui solet iis, quæ sunt
difficile mobilia à subiecto, quæ ratione solemus
appellare febrem habituales, quæ est nimis radicata
in subiecto. In secunda specie sub nomine *potentie*
intelligo potestas omnes quæ solum dantur ad
operandum; nomine autem *impotentie* vel intelli-

P. Ionn. de Lugo de Sacramentis.

gitur potentia debilis, quæ comparatione robustæ
videtur quodammodo esse impotentia; vel fortasse
dispositio subiecti impediens operationem; ut
ægrorū dicitur habere impotentiam ad currendum.
In tertia specie sub nomine *passionis*, & *passibili-
tatis* qualitatis intelligi possunt aliæ qualitates, quæ
dantur ad perficiendam substantiam, quæ licet ali-
quæ sint etiam operatiuæ, quando tamen non dan-
tur potissimè ad operandum, imò magis notæ nobis
sunt ex se ipsis, quàm ex operatione, ut calor, al-
bedo, &c. meritò ponuntur in hac tertia specie:
nomine autem *passionis* intelligi possunt qualitates
citò transeuntes, ut rubor ex verecundia, calor ex
ira cundia proueniens, &c. *Passibiles* verò *qualitates*
dicuntur, quæ diu permanent, ut color natiuus,
febris diuturna, &c. Denique in quarta specie est
pulchritudo & deformitas sumpta pro tempera-
mento quatuor qualitatum; quæ cum sit aggrega-
tum ex pluribus qualitatibus, non est propriè vna
species prædicamenti, sed improprie, & iuxta vul-
gi sensum.

Quid in
vna
specie.

Quid in
quarta.

Hoc ergo supposito, possumus facile constituere
Characterem in tertia specie, quia est passibilis qua-
litas; nec enim in ea specie constitui debent solum
qualitates corporeæ, ut fateretur Valquez in præsen-
ti, num. 54. & aliunde character datur, non solum
nec præcipue ad operandum, sed ad perficiendum,
& designandum subiectum. Vnde P. Suarez, qui in
præsentia, ut vidimus, characterem ponit in prima
specie, postea in Metaphysica tom. 2. disp. 42. sect. 4.
n. 13. dicit, gratiam pertinere ad tertiam speciem
qualitatis, eo quod per se primò non sit operatiua;
& sect. 5. n. 11. & 12. aduertit, in tertia specie consti-
tuendas eas qualitates spirituales, quas Deus diui-
nitus ponit in substantia spirituali ad illam per-
ficiendam; atque ad id id, quod S. Thom. 5. Metaph.
sect. 16. dicit, qualitates tertiæ, & quartæ speciei in
solis rebus corporalibus reperiri, debere intelligi
ex natura rei; quia iuxta naturalem ordinem non
reperiuntur in subiecto spirituali tales qualitates;
non tamen id intelligi in ordine ad potentiam ab-
solutam, & ordinem supernaturalem.

48.
Character est
in tertia spe-
cie.
Valquez.

Suarez.

Potest etiam character improprie collocari in
aliis speciebus, scilicet in prima specie, quatenus est
qualitas supponens potentiam, & ordinata ad hoc,
ut subiectum facilius, & melius operetur, in quan-
tum exigit auxilia Diuina ad tales operationes, ut
vidimus. In secunda etiam specie potentie, & impo-
tentie potest aliquo modo constitui; quatenus datur
aliquo modo ad operandum effectus supernatura-
les. In quarta denique constitui potest, quatenus est
figura quedam spiritualis, quæ figurat, & sigillat sub-
iectum, quod est potissimè munus characteris; non
tamen est propriè figura, quia hæc in rigore non
conuenit, nisi rebus materialibus, & habentibus di-
uersam partium positionem, & ordinem inter se.

49.
Improprie po-
tetur in aliis
speciebus.
Quomodo in
prima.
Quomodo in
secunda.

Quomodo in
quarta.

Hinc possumus colligere iam characteris super-
naturalitatem, quam quidem difficile possunt ex-
plicare, aut probare, ut vidimus, qui dicunt, chara-
cterem esse signum ad placitum ex institutione Di-
uina; proptèr quod videtur sentire P. Suarez d. sect. 2. post
med. & sect. 3. §. Quarto, ex his constat. ubi dicit, esse
ex Diuina ordinatione ad hoc destinatum; sicut
character etiam externus Circumcisionis fuit si-
gnum ex Diuina ordinatione impositum. Ex qua
doctrina duo videntur sequi valde difficilia: pri-
mum, non esse cur potius hæc qualitas dicatur su-
pernaturalis, quàm naturalis. Cum enim ex natura
sua non habeat significare effectus sacramentorum,
aut potestatem, & munera, &c. eodem modo posset ad
id significandum imponi aliqua qualitas naturalis,
vel

50.
Hinc colligi-
tur superna-
turalitas cha-
racteris qua
aliqui diffi-
cile explica-
tur.
Ex doctrina
Suarez, duo
sequuntur
difficilia.
Primum est,
cur potius di-
catur hæc
qualitas su-
pernaturalis
quàm natu-
ralis.

Secundum est, non posse explicari effectum formalem illius.

vel qualibet alia entitas. Secundum est, non posse iam explicari, qualis sit effectus formalis, quem hæc qualitas confert subiecto; cum enim ex natura sua non signet, aut sigillet animam, debet dare alium effectum formalem, qui difficile poterit assignari. Cum ergo omnes consentiant in hoc, quod hæc sit qualitas supernaturalis, consequenter debemus asserere eam ex natura sua esse signum, & characterem, propter nomen ipsius significat, & supra latè probauimus: quo supposito constat, esse supernaturalem propter connexionem, quam habet cum gratia & cum Sacramentis, & aliis effectibus supernaturalibus, & beatitudine ipsa supernaturali, ad quam ordinatur, quæ connexio superat certè totum ordinem naturæ.

SECTIO IV.

In quo subiecto sit Character, & de aliis eius proprietatibus.

§ 1. Non est difficultas de causa efficiente characteris.

DE causa efficiente Characteris non est specialis difficultas; eadem enim est ratio de illo, ac de gratia habituali; quare si sacramenta efficiant physice gratiam, efficiant etiam physice characterem; si verò gratiam causant solum moraliter, propter supra diximus, idem dicendum erit respectu characteris. De causa etiam materiali remota, seu vltima, certum est esse hominem: de proxima, seu immediata est controuersia inter Theologos.

Quæstio est de causa materiali proxima.

§ 2. Prima sententia vult esse corpus. Durand. Impugnatur.

Prima sententia potest esse, quod subiectum immediatum characteris sit corpus, quam Soto tribuit Durando; sed Suarez, & Valquez in præsentia notarunt, Sotum in hoc lapsum fuisse, tribuendo Durando quasi eius sententiam id, quod Durandus inferebat solum tamquam absurdum contra sententiam S. Thomæ, quam impugnabat. Ceterum P. Suarez dicit, ex alio capite potuisse illam sententiam Durando tribui; quia cum Durandus ponat, characterem non esse qualitatem physice inhaerentem, vt supra vidimus, sed aliquid morale ex sacramento præterito, consequens est, quod idem sit subiectum characteris, quod fuit subiectum sacramenti, à quo ipse character realiter non distinguitur; quare cum sacramentum in corpore recipiatur, quando existit, idem corpus debet esse subiectum characteris in eius sententia. Sed re vera nec hoc modo id sequitur ex Durandi sententia; nam licet ens morale non differat realiter ab illo ente physico, in quo fundatur; eo tamen modo, quo moraliter existit, intelligi potest habere moraliter aliquod aliud subiectum: sic enim intelligitur in puero peccatum originale, quod quidem, vt suppono, est aliquid morale intrinsecum, cuius fundamentum fuit peccatum Adæ vt capitis moralis: & quidem illud peccatum habuit pro subiecto physico voluntatem, vel animam Adæ: hoc autem peccatum morale habet pro subiecto puerum; quia nimirum hoc, quod est Adam constitutum caput posterorum peccasse, æquiuenter, seu moraliter est hunc puerum peccasse, & perinde se habere in ordine ad odium Diuinum, ac si nunc haberet physice peccatum. Sic ergo posset dicere Durandus, sacramentum præteritum tale receptum in corpore reputari moraliter characterem physicum impressum, & receptum physice in anima, atque adeo moraliter nunc esse characterem in anima ratione sacramenti præteriti.

§ 3. Secunda sententia vult esse voluntatem.

Secunda ergo sententia docet, characterem recipi immediate in sola voluntate. hanc tenent Scotus & Bassolis, quibus fauent Okam, & alij, quos affert Salas vbi supra *sect. 3. num. 68.* Fundamentum

est, cum quia character disponit ad gratiam, quæ recipitur in voluntate, eò quod non distinguatur à charitate; tum etiam, quia character est signum obligationis hominis ad Deum, quæ obligatio est in voluntate; denique, quia inclinatur ad colendum Deum, & ad actus religionis, qui sunt in voluntate.

Tertia sententia docet, recipi in solo intellectu, hanc tenent S. Thom. in præsentia, *art. 4.* quem sequuntur communiter Thomistæ, cum aliis, quos refert Valquez in præsentia, *num. 79.* Eandem sequitur Salas vbi supra, *n. 70.* cum aliis multis, quos ibi affert: fundamenta huius sententiæ postea referemus.

Quarta sententia ponit characterem in intellectu simul, & voluntate. hanc tenent Bonauentura, & Alexander apud Valquez *num. 80.* qui *num. 85.* eam impugnat ex eo, quod non possit vnum accedens simplex recipi immediate in duplici subiecto. Hoc tamen fundamentum inefficax est, vt dixi in Philosophia; vbi ostendi vnionem recipi in vtroque extremo, & actus vitales materiales cognoscendi, & amandi recipi in corpore, & anima: nec potest afferri aliquod argumentum efficax ad probandum illud principium P. Valquez.

Quinta sententia verior dicit, recipi characterem immediate in essentia animæ. hanc tenent Marfilii, & Gabriel: quos affertur & sequuntur Suarez, & Valquez in præsentia. Eandem tenet Card. Bellarm. 2. de Sacram. *cap. 19. concl. 4.* Palatius in *4. d. 4. q. 1. concl. 3.* & alij. hanc aliqui colligunt ex Tridentino, & Florentino dicentibus, characterem imprimi in anima. Ceterum id non probat, animam esse subiectum immediatum; sufficeret enim ad id verificandum, si recipiatur in potentiis animæ.

Ratione ergo probari potest primò in sententia, quam in Philosophia probabilem reputauimus, docente, potentias realiter non distinguere ab anima: hoc enim posito, cessat omnino quæstio. Secundò ex alio principio Philosophico, quod Philosophi aliqui probabiliter docent, accidentia scilicet materialia recipi immediate in materia prima, & non mediante quantitate tamquam subiecto recipiente; quia vbi non fuerit peculiaris necessitas, conaturalius est, quod accidentia recipiantur in substantia, cuius entia sunt, & ad cuius perfectionem ordinantur, quam in alio accidenti. Cum ergo character ordinetur ad perficiendam, decorandam, & signandam animam, magis congruit, quod in ipsam recipiatur, eamque afficiat, quam in alio subiecto. Tertiò probari potest, quia etiam si habitus acquisiti, vel infusi non recipiantur immediate in anima, sed in potentiis (quod fortasse non caret difficultate) non debet id de character affirmari; nam habitus dantur ad cooperandum cum tali potentia determinata: Character verò cum non sit qualitas operatiua, sed data potissimum ad perficiendum, & ornandum subiectum, non procedit in illo eadem ratio, quæ in habitibus acquisitis, vel infusis.

Dicunt, characterem esse saltem potentiam moralem ad aliquos actus, ad quos exigit auxilia, vel concursus, &c. Sed contra, quia imprimis, si hæc ratio aliquid probat, probat vtique characterem debere recipi in intellectu simul, & voluntate; quia character petit auxilia ad actus vtriusque potentia, quæ auxilia partim sunt illustrationes pertinentes ad intellectum, partim affectiones pertinentes ad voluntatem. Deinde non arguitur bene ex eo, quod character afferat ius ad aliquas operationes, quod debeat recipi in illa potentia; nam gratia habitualis afferit ius ad visionem beatam, & tamen non recipitur in intellectu, sed in anima; & ipsa visio beata afferit secus ius ad dotes gloriæ, quæ recipiuntur in corpore glorioso.

Scotus. Bassolis. Okam. Salas. Fundamenta huius sententiæ.

§ 4. Tertia vult esse intellectum. Valquez. Salas.

Quarta in vtroque. Bonauent. Alexand. Valquez. Male à Valquez impugnatur.

§ 5. Quinta vult esse essentiam animæ. Marfilii. Gabriel. Suarez. Valquez. Bellarm. Palatius. Conc. Trid. Concil. Florent.

§ 6. Probat primò ratione, quod potentia non distinguatur. Secundò probatur exemplo accidentium materialium.

Tertiò probatur eo quod non sit qualitas operatiua vt habitus.

§ 7. Instantia. Diluitor.

Male arguitur eo quod character afferat ius ad aliquas operationes quod debeat recipi in illa potentia, exemplo gratia habitualis.

Ratio.

glorioso. Ratio autem est, quia ius ad hoc morale est dignitas suppositi ad aliquid: hæc autem dignitas magis se habet ex parte essentiae; & non est inconueniens, quod dignitas orta ex vna potentia det ius ad præmium, seu ad aliquod bonum alterius potentiae, ut operationes bonae, quæ sunt in voluntate, dant ius, ut detur præmium beatitudinis intellectui, & aliis potentiis.

§ 8.

Instantia.

Dicunt alij secundò, characterem ex natura sua habere vim saltem ad excitandas species intellectuales deferuientes ad tales operationes propter sympathiam occultam, quam habet cum illis, sicut aliqui humores habent vim propter similem sympathiam ad excitandas species aliquorum obiectorum; quare ex hoc saltem capite perit recipi in intellectu, in quo sunt species illæ, quæ ab ipso debent excitari. Sed contra hoc est, primò posse retorqueri idem argumentum: nam humores, qui habent vim propter illam sympathiam excitandi species, non sunt in eodem subiecto, aut in eadem potentia, in qua sunt species excitandæ; sed ad hoc sufficit approximatio localis, ut constat; ergo propter hoc munus non debet character subiectari in intellectu.

Dilectio.

Quidquid excitat species intellectuales non debet esse in intellectu. Secundò species ipsæ in ipsa anima recipiuntur. Tertiò, character non illas excitat, alioquin semper illas excitaret cum semper sit præsentis.

Secundò, species ipsæ in mea sententia & lib. de Anima recipiuntur in ipsa anima; ergo multò magis ipse character. Tertiò, si character excitaret illas species, semper excitaret illas; sicut humores, quando adsunt, excitant semper species, cum quibus habent sympathiam. Cum ergo character semper adsit æquè applicatus, semper & assidue excitabit species; quod tamen est contra experientiam. Quartò denique, hæc proprietas nullo modo potest colligi ex nomine, vel natura characteris; nam character est character vel ad signandum subiectum, non ad excitandas species.

§ 9.

Instantia.

Dicunt, imò hoc esse proprium munus characteris; nam character ad hoc imprimetur seruo, ut militi, ut memorem eum reddat officij sui; ergo similiter character Christiani, vel Sacerdotis, ordinabitur ad eundem finem, ut reducat in eius memoriam frequenter statum & debitum suum. Sed contra, quia character materialis non aliter id præstat, nisi in quantum ipse character visus, & cognitus ducit in notitiam rei significatæ, atque ad id non habet illud munus, nisi ut signum instrumentale est, quod est proprium characteris, ut character est: excitare autem species rei significatæ absque eo, quod cognoscatur ipse character, longè abest à natura characteris materialis; nec id vllò modo potest fundari in nomine, aut conditionibus characteris, sed potius oppositum, quod scilicet non ducit in cognitionem alterius, nisi media cognitione sui ipsius.

60.

Instantia.

Instantia. Dilectio. Character non est sicut lumen glorie, nec concurrens ut principium physicum ad actum.

Alij tertiò dicunt, debere recipi in intellectu, quia est lumen spirituale, ut constat ex modo loquendi Patrum, & Theologorum, quos congerit Salas vbi supra num. 71. lumen autem debet esse in intellectu, ut illum illuminet. Sed contra, quia iam supponimus characterem non esse sicut lumen gloriæ, nec concurrere ut principium physicum ad actus supernaturales, ut sentit etiam ipse Salas; erit ergo lumen solùm, vel quatenus sigillando illud subiectum manifestat illud esse deputatum domesticum, aut militem, vel ministrum Christi; vel ad summum quatenus affert titulum moralem ad illustrationes Diuinas in ordine ad exequendum tale, vel tale munus. Neutro autem modo est tale lumen, quod debeat esse in intellectu; nam in primis, signum, quod aliis manifestat statum meum, non debet recipi in meo intellectu; non enim est tam lumen ad me, quam ad alios illuminandos, ut me-

lilis me cognoscant. Sic etenim character serui illuminat alios, ut sciant illum esse seruum; non tamen recipitur in intellectu serui. Neque etiam in secundo sensu debet recipi in intellectu, eo quod affert titulum moralem ad habendas illustrationes, quia, ut supra diximus, id quod est in essentia, vel in vna potentia, affert sæpe ius morale ad operationes alterius potentiae.

Hinc soluitur alia similis ratio, quam affert Salas vbi supra, quod scilicet omnis imago, figura, & similitudo spiritualis pertinet ad intellectum; talis autem est character. Respondetur imaginem intentionalem expressam, qualis est intellectio, vel ad summum, impressam, quæ est species, & principium expressæ, posse pertinere ad intellectum, quia vel est cognitio, vel principium cognitionis; non verò imaginem obiectiuam, quæ solùm est signum instrumentale obiecti, & repræsentat, quando ipsa cognoscitur.

Sotus arguit ex eo, quod character ordinatur ad efficiendam fidei professionem per susceptionem, vel administrationem sacramentorum, vel confessionem fidei coram infidelibus; ergo debet esse in eodem subiecto, in quo est fides, nempe in intellectu. Respondetur, propter hanc rationem magis debuisse poni in voluntate, à qua oritur voluntas credendi, & proficendi fidem; qua voluntate posita, sequitur necessariò assensus, vel professio externa fidei: sed re vera in neutra potentia debet ob id poni, præsertim cum non sit principium physicum illorum actuum, sed ad summum affert ius ali-quod ad habenda auxilia opportuna, quibus fiant.

Denique, fundamenta supra insinuata pro secunda sententia ad probandum, quod esset in voluntate, facile ex dictis soluantur. Ad primum enim negamus, gratiam esse in voluntate, vel esse idem cum charitate, vel characterem esse dispositionem ad gratiam, & licet esset dispositio, posset esse in diuerso subiecto; ut actus fidei disponit ad actum charitatis, qui est in voluntate; & actus supernaturales disponunt ad gratiam, quæ est in essentia animæ.

Ad secundum, non oportet signum obligationis poni semper in voluntate, sed ibi, vbi videri possit, ut contingit in signo seruis imposito; quod magis habet locum in characterē sacramentali, qui non semper suscipitur libere, ut constat in infantibus baptizatis, & confirmatis, & qui possent etiam ordinari ante rationis usum. Ad tertium denique iam diximus, licet character affert auxilia ad actus religionis, non ideo debere esse in voluntate; sicut neque in intellectu, licet affert auxilia ad actus fidei. Fundamenta, quæ pro aliis sententiis adduci possunt, non indigent solutione.

Ex dictis infertur primò, Angelos esse etiam capaces characteris alicuius spiritualis, non quidem huius, quem non habemus (quia non possunt recipere hæc sacramenta, quæ hic character significat) sed alterius possibilis, qui significaret eos deputatos ad tale, vel tale ministerium Diuinum, vel etiam circa obsequium, & familiam Christi. Infertur secundò, Christum Dominum non fuisse capax huius nostri characteris, quia ipse nec poterat designari, ut domesticus Christi, nec ut Miles aut minister ipsius, cum esset ipse Dominus, cui alij designantur per hos characteres.

De Characteris indelebilitate.

Restat ergo, ut dicamus de alia characteris proprietate, quæ est eius indelebitas: de qua primò certum est, non esse indelebilem in ordine ad potestatem

Non est sicut lumen ad illum cuius est quàm ad alios quibus manifestat.

61.

Hinc similis ratio soluitur.

Imago obiecti non debet esse in intellectu.

62.

Sotus. Sotus aliter arguit.

Impugnatio facile.

63.

Fundamenta supra insinuata enervantur.

Ad primum negatur gratia esse in voluntate.

64.

Ad secundum, non debet semper signum obligationis poni in voluntate.

65.

Infertur Angelos esse capaces characteris.

Christus non fuit capax characteris.

66.

Character non debet esse indelebitus in hac vita.

*Est tamen de
potentia ab-
soluta.
Colligitur ex
eo quod illa
sacramenta
non possunt
iterari.*

tentiam absolutam. Secundò certum est, non deleri de facto in hac vita. Hoc enim ad minus significant Concilia Florent. & Trident. dum docent, esse indelebilem. Colligitur autem ex eo, quòd illa facta-menta reitari nunquam possunt: ergo character semper manet; quia alioquin vel ille homo deberet iterum baptizari, aut ordinari, vel certe esset Christianus, vel Sacerdos absque characterē; & per consequens à principio potuisset esse talis sine illo.

67.
Instantia.

*Diluitur.
Negando po-
tatem.*

Dices; gratia est qualitas perfectior, quàm character; & tamen deletur per peccatum mortale; ergo poterit etiam character deleri per actum malum. Respondetur negando consequentiam; quia gratia etiam in primo heri postulat carentiam peccati actualis moralis; quare non mirum, quòd etiam in sua conseruatione eandem carentiam exigat; character verò producit etiam in peccatore suscipiente in peccato actuali Baptismum, aut Ordinem; non ergo requirit carentiam peccati, vt conseruetur; plura enim requirit solent ad primam rei productionem, quàm ad conseruationem.

68.
Instantia.

Diluitur.

*Etiam si esset
voluntas non
recipiendi cha-
racterem, ad-
huc recipere-
tur.*

Sed contrà vrgebis, quia character in primo heri requirit voluntatem suscipiendi sacramentum; ergo poterit saltem perire, adueniente voluntate contraria, sicut gratia destruitur adueniente peccato. Respondetur negando consequentiam, quia voluntas illa in primo heri non requiritur ratione characteris, sed ratione Sacramenti, quod suscipi non potest ab adulto, nisi volente. Ad receptionem autem Sacramenti, sequitur necessitudo character in dependenter ab omni actu voluntatis, imò licet esset voluntas contraria non recipiendi characterem, adhuc reciperetur, si adesset voluntas recipiendi sacramentum: quare nec postea poterit voluntas immediatè expellere characterem, quem immediatè non introduxit; mediatè autem minus poterit eum expellere, cum non possit expellere sacramentum, quo mediante inductus est character. Alia differentia assignari potest inter characterem & gratiam; quòd scilicet gratia est amicitia cum Deo; amicitia autem petit incipere, & conseruari voluntariè, quare expellitur per peccatum mortale, quo peccator voluntariè recedit à Deo: Character verò est signum seruitutis, vel militiæ, &c. quod quidem qui semel voluntariè recepit, non potest postea pro libito abiicere.

69.

*Manet etiam
Character
post mortem.
Probatum à
posteriori.*

Dubitatur, verum character maneat etiam post mortem: Communis sententia Theologorum affirmat, quare licet non sit à Conciliis definita, est tamen verior. Probatum primò à posteriori; quia Christianus, vel Sacerdos, qui post mortem miraculosè refurgit, non baptizatur, aut ordinatur iterum; ergo manet in eo prior character.

70.
Instantia.

Diluitur.

Dices, reproduci characterem in illo, quando refurgit, vel certe Deum conseruare illum post mortem, quando scit, aliquem ad vitam reuocandum. Sed contrà; quia si character ex natura sua perit post mortem, non deberemus illa miracula præsumere, sed potius, periisse iuxta suam naturam, & reitanda esse sacramenta. Si ergo non reiterantur, ideo est quia putamus, characterem ex natura sua non debuisse perire post mortem.

71.
Instantia.

Diluitur.

Dices secundò; habitus fidei perit per ingressum in beatitudinem; & tamen si resurgeret aliquis beatus, & rediret ad statum viatoris, reciperet de nouo habitum fidei amissum; ergo etiam character amissus recuperaretur. Respondetur, esse discrimen, quòd habitus fidei connaturaliter dimanet ex gratia habituali, quare in via exigit fidem, & in patria lumen gloriæ, tanquam passionēs, & potentias, licet diuersas, iuxta diuersum statum; quare cum perfe-

uerasset gratia, ex illa repullularet habitus fidei; character verò non est passio gratiæ, vt constat, quare si semel perisset, non rediret connaturaliter.

Vrgebis tertio; calix consecratus, vel Ecclesia, si semel destruat, amittit consecrationem; atque adeò, si iterum fiat ex eadem materia, indiget noua consecratione; ergo & homo semel consecratus, si pereat, & reproducat, indigebit noua consecratione, & nouo characterē. Respondetur, negando consequentiam; quia consecratio calicis, vel Ecclesiæ est entitas moralis adhaerens toti composito, vt tale compositum artificiale est: character verò imprimitur in sola anima; quare, manente animà, manet in ea idem character, qui fortasse non maneret, si anima ipsa annihilaretur, & postea reproducere-tur, vt argumentum videtur probare.

Hinc inferitur, characterem non solum manere post mortem, sed in æternum etiam; quia si ex natura sua indelebilis est, non est maior ratio, cur maneat per tot annos, quàm per totam æternitatem. Ratio autem à priori videtur esse spiritualitas & incorruptibilitas characteris, cum enim pendeat à solo Deo, nec habeat qualitatem contrariam, non est cur aliquando debeat corrumpi.

Dices, character Sacerdotis v. g. ad nihil deferuiet in patriam; nam anima separata, imò nec beatus in corpore glorioso saltem post diem iudicii, non potest valde consecrare, aut absolvere, &c. Frustra autem est potentia, quare non potest reduci ad actum; idcirco enim habitus fidei corrumpitur in patria, quia iam non potest amplius habere aliquem actum. Respondetur, non dari characterem potissimum ad operandum, vt diximus, sed tamquam insigne potestatis acceptæ. Sæpe autem honoris gratia retinet aliquis domi suæ insignia, & scripturas dignitatis, quam habuit, etiam postquam officio functus est: pertinet enim ad maiore beati gloriæ retinere insignia muneris, quod exercuit in familia Christi: sic vt etià conducat ad maiore damnati confusionem.

Inferitur item decisio alterius dubij; character sit indelebilis ex natura sua, an solum ex libera Dei ordinatione? Ex dictis enim colligo, omnino hoc habere ex natura sua; primò, quia non debemus fingere miracula absque necessitate; cum ergo de facto non corrumpatur, debemus credere, hanc esse eius naturam. Secundò, quia potuit dari talis qualitas ex natura sua incorruptibilis; ergo debuit talis produci de facto: debuit enim esse talis character, qui non corrumpere-tur statim post mortem in iis, qui ad vitam redeunt: qualitas autem, quare ex natura sua haberet tunc non corrumpi, habebit etiam nunquam corrumpi; nam resurrectio posset fieri post mille, & plures annos absque termino: si ergo petebat ex natura sua durare toto illo tempore, non petit corrumpi post alios plures annos; nam post illos etiam potuisset ille homo redire ad vitam.

Posset peti, quomodo character, cum sit qualitas supernaturalis, possit in inferno videri, & cognosci à damnatis, qui carent omni habitu, & actu supernaturali? De hoc tamen dixi in tractatu de visione Dei, ubi egimus de conceptu communi entis supernaturalis.

An sit qualitas indiuisibilis.

Restat alia characteris proprietas examinanda, an scilicet sit qualitas diuisibilis, vel indiuisibilis? Suarez in præfati art. 5. in fine, dicit, debere esse de facto æqualem in omnibus, atque adeò esse indiuisibilem, & incapacem intentionis; quia congruebat talem produci qualitatem de facto, quare ex natura

72.
Instantia.

Diluitur.

73.
*Character
manet per
toto æterni-
tatem.*

*Ratio est,
quia est spiri-
tualis & in-
corruptibilis.*

74.

*Dices frustra
erit post mor-
tem.*

*Respondet
re esse vt re-
maneat signu
post mortem ac-
ceptæ.*

75.

*Character
habet ex na-
tura sua vt
sit indelebilis
quid enim
impedit, ne
que sunt mul-
tiplicanda mi-
racula.*

76.

*Character
est indiuisi-
bilis.*

natura sua esset accommodata ad finem, ad quem ordinabatur. An verò character Ordinis inferioris intendatur per characterem Ordinis superioris, relinquit aibi definiendum. P. Valquez cap. 5. in fine dicit, de facto esse quidem aequalem in omnibus; an verò ex natura sua sit capax intensiōis, non posse nobis constare.

77. *In sacramen-
to Ordinis
Character
Ordinis supe-
rioris non in-
tenditur per
characterem
Ordinis infe-
rioris.
Prima ratio.*

Ego inprimis existimo, characterem Ordinis inferioris non intendi per characterem Ordinis superioris. Quod dupliciter probatur; primò, quia intensiōis gradus, siue sint homogenei, siue heterogenei, omnes tamen sunt in ordine ad idem obiectum, ut constat in actu voluntatis, vel intellectus intensio; in quo non sunt aliqui gradus inferiores repræsentantes vnum obiectum, & alij superiores repræsentantes aliud; sed omnes repræsentant idem obiectum; quod ideo repræsentatur intensè, quia repræsentatur per omnes illos gradus, nec potest vna cognitio remissa vnus obiecti vniri cum cognitione alterius obiecti ad faciendam intensiōem, sicut nec vna species impressa vnus obiecti cum alia specie impressa alterius; intensio enim tota est ad idem subiectum, & ad eundem effectum formalem, non ad diuersum; ergo character significans munus Diaconi, v.g. non potest vniri intensiue cum characterē Presbyteri; singuli enim habent significationem valde diuersam, & non significarent postea aliquid intensè, sed duo significata remissa.

78. *Secunda ratio.*

Secunda ratio est, quia si hi characteres vnirentur intensiue inter se, esset ordo inter illos; omnes enim, qui ponunt gradus intensiōis heterogeneos, ponunt ordinem inter illos, ita ut hic petat esse primus, & ille secundus, & sic de aliis; peteret ergo character Subdiaconi vniri immediatè cum characterē Diaconi, & mediatè solum cum characterē Presbyteri; si ergo Subdiaconus fieret Sacerdos per saltum ante Diaconatum, illi duo characteres non possent inter se vniri immediatè, nec facere intensiōem; ergo sicut tunc ille homo habet vtrumque characterem, tanquam duas formas totales dantes duos effectus formales, sic etiam quando haberet etiam Diaconatum, haberet tres characteres non vnitos intensiue.

79. *Item petiri
iure dicitur
de characterē
Baptismi in
Ordine ad
characterem
Confirmatio-
nis.*

Hoc ipsum dici à fortiori debet de characterē Baptismi in ordine ad characterem Confirmationis, & Ordinis, scilicet non vniri inuicem ad faciendam intensiōem; nam contra illam vnionem procedent eadem argumenta, ut considerati patebit. Item eadem ferè ratione probari potest, eos characteres non vniri extensiue inter se; quia si ita vnirentur, deberet etiam vniri cum aliquo ordine, scilicet characterē Subdiaconatus cum characterē Diaconi immediatè, & mediatè cum characterē Presbyteri; quare in Presbytero, non Diacono non possent vniri illi duo characteres Subdiaconi, & Presbyteri: sic etiam baptizatus non confirmatus, vel non Diaconus si esset Sacerdos, non vnirentur illi duo characteres Baptismi, & Ordinis, quia deesset character Confirmationis, vel Diaconi, qui deberet mediare.

80. *Singuli cha-
racteres si
equales sint
in intensiue,
videtur veri-
simile esse ex
natura sua
illos vniri
se non posse
intendi.*

Difficultas potest esse, an singuli characteres secundum se, v.g. character Baptismi, possint esse magis, vel minus intensi. Et quidem loquendo de possibili, verisimile est, quòd si de facto character in omnibus equalis sit, & possibilis sit aliqua qualitas tertiae speciei, quæ non sit capax intensiōis, character noster sit talis ex natura sua, ut intendi non possit. Cur enim si possibilis est talis qualitas, non fuisset de facto producta? An verò possibilis sit talis qualitas, Suarez in præfati affirmat; at verò in 2. tom. Metaph. disp. 46. sect. 2. num. 13. dubitare videtur. Quod verò de facto sit æqualis in omnibus sub-

iectis character, posset in dubium reuocari ex eo, quòd character est quasi moralis potentia in Ordine ad auxilia, & gratias, quas exigit ratione sacramenti præteriti, ut supra diximus. Hæc autem exigentia non est æqualis in omnibus subiectis; nam cum hæc exigentia oriatur à gratia habituali sacramentali, quæ datur in Ordine ad tales effectus, ut diximus supra disp. 4. sect. 3. Gratia autem habitualis sacramentalis non sit in omnibus æqualis, sed inæqualis iuxta diuersas singulorum dispositiones, consequens est, ut ille, qui maiorem gratiam recepit in sacramento, habeat ius ad maiora, & vberiora auxilia, ut constat in eo, qui cum maiori deuotione recepit Eucharistiam: nam proculdubio habet ex vi sacramenti titulum ad maiora, & vberiora auxilia. Si ergo character est titulus moralis ad illa auxilia, ille erit maior titulus, qui fuerit ad maiora auxilia; & per consequens non erit æqualis character in omnibus, qui recipiunt idem sacramentum.

Adhuc tamen retinenda est communis sententia, quòd character sit in omnibus æqualis. Ad difficultatem verò propositam dici potest, characterem non esse titulum absolutum ad auxilia specialia, sed solum sub conditione, si maneat gratia habitualis collata ex sacramento. Diximus enim d. disp. 4. vbi supra, ius ad illas gratias, & auxilia non durare, nisi quamdiu duret gratia habitualis, quam quidem gratiam character non significat absolute, & multò minus hanc, aut illam gratiam determinatè recipitur enim à peccatore nullam gratiam habitualement recipiente. Non ergo significant inæqualiter, aut inæquales gratias characteres in diuersis hominibus, sed eodem modo; quia omnes sub conditione significant ius ad auxilia iuxta mensuram gratiæ habitualis, quæ collata fuerit ex vi sacramenti, quæcumque illa sit, cum character de se non petat determinatam vllam, nec etiam in communi, sed possit conferri absque vlla gratia habituali; quare neque ex hoc capite oportet in illis ponere vllam inæqualitatem. Et hæc sufficiant de Characterē.

81. *Communis
sententia nulla
characterem
esse in omni-
bus æqualem.
Respondetur
ad difficultatem
propositam.*

DISPUTATIO VII. De causa instituyente Sacra- mentum.

SECTIO I. *Vtrum de facto Christus imme-
diatè instituerit Sacramenta legis nouæ.*

SECTIO II. *An potuerit homini, vel Angelo
communicari potestas instituendi Sacramenta.*

DE causa materiali & formali, ex quibus componitur intrinsecè sacramentum, dictum est supra disput. 1. de causa materiali extrinseca, seu de subiecto constituyente sacramentum, dicemus disput. 9. de causa finali constat ex dictis, ad quem finem fuerint instituta. Restat dicere de causa efficiente: hæc autem est duplex, altera instituens, altera exequens, seu operans sacramentum. Nunc dicemus de causa illud instituyente, & disputatione sequenti, de ministro, seu de causa per quam sacramentum executioni mandatur.

SECTIO I.

*Vtrum de facto Christus immediatè instituerit
Sacramenta legis nouæ.*

Sermo est de Sacramentis legis nouæ; obiter tamen constabit quid dicendum sit de Sacramentis antiquis.